

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 6, LT-01105 Vilnius,

tel. 8 706 63 335, el. p. dokumentai@stt.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188659948

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

El. p. rastine@tm.lt

ANTI KORUPCINIO VERTINIMO IŠVADA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NOTARIATO ĮSTATYMO PAKEITIMO PROJEKTO

2020 m. vasario d. Nr. 4-01-

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio nuostatomis, atsižvelgdami į Jūsų 2020 m. vasario 17 d. raštu „Dėl notarinių veiksmų atlikimo nuotoliniu būdu ir aukcionų organizavimo bei vykdymo“ Nr. (1.16E) 7R-1003 gautą prašymą, atlikome Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. 1-2882 2, 9, 10, 19, 20, 22, 25, 26, 28 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 20³ straipsniu įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas, Projektas) antikorupcinį vertinimą.

Įstatymo projekto rengėjas – Lietuvos notarų rūmai – aiškinamajame rašte nurodo, kad galiojančioje Notariato įstatymo redakcijoje nėra numatyta teisinių galimybių asmenims, kurie nori atlikti notarinius veiksmus nuotoliniu būdu, naudojant elektronines priemones, neatvykstant į notaro biurą, o notarai neturi teisinės galimybės įforminti atliekamų notarinių veiksmų elektroniniuose notariniuose dokumentuose, išduoti klientams elektroninių notarinių dokumentų ar šių dokumentų nuorašų bei išrašų iš jų. Taip pat Įstatymo projektu siekiama sudaryti laisvanorišką galimybę fiziniams ir juridiniams asmenims, norintiems parduoti ir pirkti turtą ar išnuomoti ir nuomotis turtą didžiausios pasiūlytos kainos (nuomos mokesčio) aukciono būdu, dalyvauti notaro organizuojamuose, rengiamuose ir vedamuose (vykdomuose) turto pirkimo-pardavimo arba nuomos aukcionuose, o notarams nustatyti įstatyme teisę organizuoti, rengti ir vesti (vykdyti) turto pirkimo-pardavimo arba nuomos aukcionus.

Atlikus antikorupcinį vertinimą nenustatyta, kad Įstatymo projekto nuostatos sudarytų tiesiogines sąlygas korupcijai pasireikšti, tačiau atkreiptinas dėmesys į keletą aspektų.

1. Dėl notarinių veiksmų atlikimo nuotoliniu būdu, naudojantis elektroninėmis priemonėmis

1.1. Įstatymo projekto rengėjai siūlo sudaryti galimybę notarinius veiksmus, klientui pageidaujant, atlikti nuotoliniu būdu, naudojantis informacine sistema *eNotaras*. Minėtoje informacinėje sistemoje kuriamos dvi aplinkos – viena skirta vidiniam naudotojui, t. y. notarams, notarų atstovams, notarų darbuotojams ir Lietuvos notarų rūmų darbuotojams, kurie prie sistemos gali prisijungti naudodami sistemos administratoriaus sukurtą prisijungimo vardą ir slaptažodį arba naudodami el. parašą (alternatyviai – mobilųjį el. parašą, asmens tapatybės kortelę ir skaitytuvą ar Registrų centro Sertifikatų centro USB laikmeną ar kortelę ir skaitytuvą)¹. Kita aplinka skirta išoriniam naudotojui, t. y. notarų biurų klientams, kurie prie sistemos gali prisijungti per elektroninės valdžios vartus².

Lietuvos notarų rūmų užsakymu sukurtos informacinės sistemos *eNotaras* techninė specifikacija viešai nėra prieinama, todėl nėra galimybės įvertinti, ar yra numatyta kitų papildomų priemonių jos naudotojų identifikavimui, jų tapatybės nustatymui siekiant maksimaliai užtikrinti nuotoliniu būdu sudarytų sandorių teisėtumą, užkirsti galimybes neteisėtai pasinaudoti svetimais duomenimis ir sudaryti neteisėtus sandorius, susijusius su asmens nuosavybės ar kitomis teisėmis.

Mūsų nuomone, tiek antikorupciniu požiūriu, tiek nusikaltimų elektroninėje erdvėje prevencijos tikslais svarbiausia yra užtikrinti, kad siūlomais pakeitimais *eNotaras* sistemos naudotojams nebūtų sudaryta sąlygų neteisėtais tikslais pasinaudoti informacinės sistemos techninėmis spragomis.

1.2. Nei iš Įstatymo projekto nuostatų, nei iš aiškinamojo rašto nėra aišku, kokie įkainiai būtų taikomi atliekant notarinius veiksmus nuotoliniu būdu, naudojantis elektroninėmis priemonėmis. Šiuo metu prisijungus prie *eNotaras* informacinės sistemos išorinio naudotojo aplinkoje pateikiama tik nuoroda į Notarų imamo atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas laikinuosius dydžius, patvirtintus Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 1996 m. rugsėjo 12 d. įsakymu Nr. 57 (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2014 m. spalio 20 d. įsakymo Nr. 1R-329 redakcija) (toliau – Atlyginimo už notarines paslaugas dydžiai). Atsižvelgiant į tai, kad dalį teikiamų notarinių paslaugų perkėlus į *eNotaras* informacinę sistemą ir elektroniniu būdu tvirtinant notarinius veiksmus notaro biuro žmogiškųjų bei materialinių išteklių sąnaudos sumažėtų, manytina, kad turėtų sumažėti ir už paslaugų teikimą taikytini įkainiai.

¹ Prieiga internete: <https://notarams.enotaras.lt/dvs/login.xhtml>

² Prieiga internete: <https://www.enotaras.lt/>

Remiantis tuo, kas išdėstyta, siūlytina tikslinti Įstatymo projekto nuostatas, susijusias su įkainių už nuotoliniu būdu teikiamas notarines paslaugas nustatymu, pašalinant aukščiau minėtus neaiškumus, taip pat parengti atitinkamus Atlyginimo už notarines paslaugas dydžių pakeitimus.

Pažymėtina ir tai, kad, mūsų nuomone, dalies notarinių paslaugų perkėlimas į elektroninę erdvę galimai padidintų notarinių paslaugų prieinamumą, padėtų tolygiau paskirstyti darbo krūvį ir pajamas tarp notarų, nes fiziniams ir juridiniams asmenims nebereikėtų fiziškai vykti į notaro biurą ir daugumą notarinių paslaugų jie galėtų užsisakyti bet kuriame notaro biure visoje Lietuvoje, todėl galimai notarami galėtų konkuruoti koreguodami taikomus įkainius, kuriems teisingumo ministro nustatyta tvarka taikomos įkainių „žirklės“³.

2. Dėl notarų galimybės organizuoti turto pirkimo-pardavimo arba nuomos aukcionus

2.1. Įstatymo projekto nuostatomis siūloma papildyti Notariato įstatymo 2 straipsnį, be kita ko, numatant, kad notaras yra valstybės įgaliotas asmuo, atliekantis šio įstatymo nustatytas funkcijas, užtikrinančias, kad civiliniuose teisiniuose santykiuose nebūtų neteisėtų sandorių ir dokumentų. Notaras taip pat gali būti civilinių ginčų taikinimo tarpininku (mediatoriumi), kai sprendžiami ginčai, *ir aukciono vedėju, organizuojant, rengiant ir vedant (vykdant) turto pirkimo-pardavimo arba nuomos aukcionus (toliau – aukciono organizavimo paslaugas).*

Šiuo metu elektroninius turto aukcionus organizuoja tiek viešojo sektoriaus subjektai, pavyzdžiui, VĮ Turto bankas, Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, savivaldybės, tiek privatus subjektai, pvz., NTaukcionai.lt, Newsecaukcionai.lt ir kt. Projekto nuostatomis siūloma įtvirtinti galimybę turto pirkimo-pardavimo ar nuomos elektroninius aukcionus vykdyti ir notarams galimai neturėtų turėti esminio poveikio korupcijos pasireiškimo tikimybei, tačiau, tikėtina, padidintų fizinių ir juridinių asmenų galimybes gauti kokybiškas paslaugas ir parduoti arba išnuomoti turimą turtą už jų lūkesčius atitinkančią kainą.

Pažymėtina, kad tiek antikorpuciniu požiūriu, tiek sąžiningos konkurencijos užtikrinimo aspektu yra svarbu, jog siūlomi teisinio reglamentavimo pakeitimai nesudarytų notarams išimtinių ar jų pranašumui prieš kitus elektroninius aukcionus organizuojančius subjektus įtakos turinčių sąlygų, tačiau vien iš Projekto nuostatų, nesant parengtų Įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų bei informacinės sistemos, kuri bus skirta notarui organizuoti, rengti ir vesti (vykdyti) turto pirkimo-pardavimo arba nuomos aukcionus, nuostatų (iš Įstatymo projekto nuostatų ir aiškinamojo rašto nėra aišku, ar elektroniniams aukcionams organizuoti būtų naudojama *eNotaras* ar kita informacinė sistema), šio aspekto vienareikšmiškai įvertinti neįmanoma.

2.2. Įstatymo projektu siūloma papildyti Notariato įstatymo 20 straipsnį numatant, kad turto pirkimo-pardavimo arba nuomos notarų aukcionų organizavimo, rengimo ir vedimo (vykdymo)

³ Dėl notarų įkainių reguliavimo aspektų esame pateikę pastabų 2019 m. kovo 5 d. rašte „Dėl atlyginimų už notarų paslaugas reglamentuojančių teisės aktų“ Nr. 4-01-2184

elektroninėmis priemonėmis tvarką *nustato Lietuvos notarų rūmai, suderinę su Lietuvos Respublikos teisingumo ministru.*

Mūsų nuomone, siekiant užtikrinti teisinio reguliavimo skaidrumą, išsamumą bei nuoseklumą aukščiau minėta funkcija, greta kitų, numatytų Notariato įstatyme bei Projekte, turėtų būti priskirta teisingumo ministro kompetencijai, turto pirkimo-pardavimo arba nuomos notarų aukcionų organizavimo, rengimo ir vedimo (vykdymo) elektroninėmis priemonėmis tvarką derinant su Lietuvos notarų rūmais.

Prašome Jūsų informuoti apie tolimesnę Įstatymo projekto derinimo ir svarstymo eigą.

Direktorius pavaduotojas

Egidijus Radzevičius

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba 188659948, A. Jakšto g. 6, 01105 Vilnius, Lietuva
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Antikorupcinio vertinimo išvada dėl Lietuvos Respublikos notariato įstatymo pakeitimo projekto
Dokumento registracijos data ir numeris	2020-02-27 Nr. 4-01-1681
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2020-02-27 Nr. 6R-2562
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Egidijus Radzevičius, Direktorius pavaduotojas
Sertifikatas išduotas	EGIDIJUS RADZEVIČIUS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-02-27 12:47:35 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2020-02-27 12:47:40 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-04-04 11:57:41 – 2021-04-03 11:57:41
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba, į.k. 188659948 LT", sertifikatas galioja nuo 2019-08-26 09:25:58 iki 2022-08-25 09:25:58 "Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, į.k. 188604955 LT", sertifikatas galioja nuo 2019-09-25 15:37:33 iki 2022-09-24 15:37:33
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DocLogix v12.5.0.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2020-02-27 15:05:01)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2020-02-27 15:05:01 Dokumentų valdymo sistema Avilys